

Zitting 1980–1981

16 652

Wijziging van enige bepalingen van het Wetboek van Strafvordering inzake het dagvaarden en horen van getuigen en deskundigen ter terechtzitting

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 28 mei 1981

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit ontwerp van wet, brengt het navolgende verslag uit.

Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met waardering kennis genomen van het onderhavige wetsontwerp, alsmede van het voorbereidende werk dat door de Commissie partiële herziening strafvordering is verricht. Zij constateerden, dat de hoofdlijnen van het wetsontwerp aansluiten bij de memorie van toelichting op het Wetboek van Strafvordering uit 1910. Tussen enerzijds de belangen van opsporing, vervolging en berechting, anderzijds de belangen van verdachte en verdediging, dient een compromis gevonden te worden. Het probleem dat zich voordoet is het feit, dat deze belangen veelal op elkaar inwerken of tegenstrijdig zijn. Deze leden waardeerden het dan ook bijzonder dat de rechtspositie van de verdachte wordt versterkt, zeker door de bepaling van artikel 280, achtste lid, dat het niet nakomen van een aantal voorschriften met nietigheid bedreigt. Betreurd werd echter dat bestaande rechten van de verdachte en de verdediging worden verkort. Zowel de officier van Justitie als de rechter krijgen de bevoegdheid om getuigen te weigeren, zij het met het oog op chicanes van de kant van de verdachte. De leden van de P.v.d.A.-fractie vermochten echter niet in te zien dat het in Nederland om een wezenlijk probleem gaat. Procesobstructies, zoals die zich in de Bondsrepubliek tijdens de Rote Armee Fraktion-processen voordoen, komen hier te lande toch nauwelijks voor. In de praktijk heeft het oproepen van een groot aantal getuigen door de verdachte uiterst zelden tot een probleem van enig formaat om anderen in zijn belang te mobiliseren. Voorts wordt opgemerkt, dat de aanvankelijke weigering van een deskundige of een getuige om aan verdachtes verzoek te voldoen, de waarde van een afgelegde verklaring zo twijfelachtig kan doen uitvallen, dat de verdachte zijn verzoek zal in-trekken. Op de derde plaats zal de rechter er voor kunnen waken dat er geen wanverhouding optreedt tussen getuigen à décharge opgeroepen op verzoek van de verdachte, en getuigen à charge opgeroepen door het openbaar ministerie. Ten slotte merkten de leden van de P.v.d.A.-fractie in dit verband op, dat de vergoeding voor tijds-, verzuim-, reis- en verblijfkosten verbonden aan het oproepen van getuigen en deskundigen volgens artikel 1, lid 3 van de Wet tarieven in strafzaken ten laste van de verdachte komen. Deze leden vroegen of de Minister deze argumenten deelt, zo neen, waarom niet? Kan de bepaling van artikel 263, lid 4, niet worden gemist?

¹ Samenstelling: Abma (SGP), Roethof (PvdA), ondervoorzitter, Haas-Berger (PvdA), Kappeyne van de Coppello (VVD), voorzitter Stoffelen (PvdA), Van Dam (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Stemerding (PvdA), Van den Broek (CDA), Evenhuis-van Esen (CDA), Lauxtermann (VVD), Wessel-Tuinstra (D'66), Dijkman (CDA), Faber (CDA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), Korte-van Hemel (CDA), Tripels (VVD) en Van der Burg (CDA).

De (marginale) toetsing op het dagvaarden en oproepen van getuigen en deskundigen op verzoek van de verdachte is in eerste instantie in handen van het openbaar ministerie, i.c. van de tegenpartij van de verdachte. De aan het woord zijnde leden achtten dit uitdrukkelijk in strijd met het beginsel van gelijkwaardigheid van partijen (equality of arms), welk beginsel volgens internationale jurisprudentie uitdrukkelijk besloten ligt in artikel 6 van de Europese Conventie tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Artikel 6, derde lid, onder d, van het verdrag bepaalt, dat het oproepen en horen van getuigen ten behoeve van de verdachte op dezelfde wijze hoort te geschieden als het oproepen en horen door het openbaar ministerie. De Europese Commissie voor de rechten van de mens bepaalde hieromtrent: «Een getuige kan echter geweigerd worden als de rechter meent dat zijn verklaringen niet relevant zouden zijn». De aan het woord zijnde leden achtten de voorgestelde controle door de rechter ter zitting, dat wil zeggen ex post, niet in overeenstemming met artikel 6 van het Europees Verdrag. Zij zouden de uitoefening van deze bevoegdheid in eerste instantie tevens aan de rechter willen toekennen. Niet zelden wordt zowel in de publieke opinie als bij de staande magistratuur de mening opgevat dat de rechter veelal de mening van het OM over dergelijke beslispunten deelt. Deze suggestie dient vermeden te worden. Bovendien, wanneer de rechter het standpunt van de verdachte kiest, zal de zitting moeten worden aangehouden.

In het onderhavige wetsontwerp, zo meenden de aan het woord zijnde leden, zal de weigering om door de verdachte gevraagde getuigen en deskundigen op te roepen of te dagvaarden neerkomen op een redelijkheidstoetsing. Alleen bij willekeur, waar een geobjectiveerde onredelijkheid of afwezigheid van een behoorlijke belangenafweging duidelijk aanwijsbaar is, zal de verdachte met succes zich tegen de weigering van het OM om getuigen en deskundigen te dagvaarden of op te roepen, kunnen verzetten. In de memorie van toelichting wordt regelmatig gesteld dat het hier slechts een hoge uitzondering dient te betreffen. Waarom, zo vroegen deze leden, is dan niet gekozen voor een misbruiktoetsing (détournement de pouvoir), waarbij de verkeerde intentie van de bevoegdheidsuitoefening als uitgangspunt wordt genomen? Het gaat immers om een eventuele rechtshandeling die in strijd met de bedoeling en strekking van de wettelijke bevoegdheid is genomen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. achtten het voor de volledigheid gewenst dat expliciet in artikel 280 de motiveringsplicht van de rechter opgenomen wordt.

Mocht de officier van justitie als toetsende instantie gehandhaafd blijven, dan dient naar het oordeel van de leden van de P.v.d.A.-fractie niet gewacht te worden tot de zitting. Te denken valt aan een oplossing waarbij een rechter in een eerder stadium wordt ingeschakeld. Voorgesteld werd een regeling analoog aan artikel 184, lid 2 WvSv: de verdachte zou een gerechtelijk vooronderzoek moeten kunnen vragen, met name om de relevantie van de getuigenverklaring te kunnen laten toetsen. Een andere mogelijkheid zou de gebruikmaking kunnen zijn van het bezwaarschrift tegen de dagvaarding, een procedure beschreven in artikel 250 e.v. in het Wetboek van Strafvordering. Deze laatste gedachte heeft Melai in een noot onder het arrest van de Hoge Raad (HR 4 januari 1975, NJ 1975 207) geopperd, zij het bij de beoordeling van onrechtmatig verkregen bewijs. De aan het woord zijnde leden achtten deze suggestie zeer waardevol, aangezien het al dan niet oproepen van getuigen en deskundigen van belang is bij de bewijsvoering.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren van mening dat het heel wel denkbaar zou zijn, dat ook de officier van justitie op straffe van nietigheid gehouden is de getuigen en deskundigen te doen dagvaarden of op te roepen. De memorie van toelichting (blz. 1, tweede zin) maakt hier eveneens gewag van. De aan het woord zijnde leden waren met de adviescommissie van mening dat de bevoegdheid van de verdachte om getuigen en deskundigen op te roepen en te doen horen van wezenlijke betekenis is voor ons strafproces. Voorchriften ter uitvoering van die bevoegdheid dienen dan ook gegarandeerd

te worden op straffe van nietigheid. Deze leden vermochten niet in te zien waarom de nietigheid beperkt is gebleven tot artikel 280, vierde t/m zevende lid. Het is immers heel wel denkbaar dat ook de officier van justitie op straffe van nietigheid gehouden is getuigen en deskundigen te dagvaarden en op te roepen. De memorie van toelichting wijst in de inleiding in die richting. Deze leden zouden van de Minister gaarne willen vernemen wat de beweegredenen zijn geweest om de nietigheid te beperken tot vormverzuim op de terechtzitting.

De leden van de P.v.d.A.-fractie was niet geheel duidelijk hoe de positie is van de leden van het Koninklijk Huis in strafzaken. Artikel 226 bepaalt dat de leden van het Koninklijk Huis niet als getuigen kunnen worden verhoord, tenzij zij bij Koninklijk besluit zijn gemachtigd. Mag nu uit de formulering worden afgeleid dat zij zonder machtiging wel als deskundigen mogen optreden? Noch de adviescommissie noch de memorie van toelichting geeft hierover enig uitsluitsel.

Eveneens, zo stelden de leden van de P.v.d.A.-fractie vast, is in de memorie van toelichting niet gereageerd op de opmerking van de Nederlandse Orde van Advocaten met betrekking tot het aspect van de kosten, die immers bij de getuige à décharge in principe door de verdachte zelf gedragen moeten worden. In de oude regeling zal de kostenfactor een waarborg kunnen zijn tegen al te lichtvaardige dagvaarding op verzoek van de verdachte. De voorgestelde regeling – indien die gehandhaafd zou blijven – schept echter een nieuwe waarborg: marginale toetsing door zowel het openbaar ministerie als de rechter. Hiermee kan de kostenfactor als waarborg vervallen, en daarmee vervalt tevens een thans wel erg schrijnende ongelijkheid tussen partijen. Rechtshulp in strafzaken kan slechts zelden worden betaald, maar vindt plaats op basis van een bewijs van onvermogen en een toevoeging. Het zelf moeten betalen van getuigengeld, buiten de situatie van artikel 591, is naar de mening van de leden van de P.v.d.A.-fractie een wezenlijke belemmering voor de verdediging.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met waardering kennis genomen van het wetsontwerp.

Zij achtten het juist, dat de officier van justitie alleen kan weigeren door de verdachte opgegeven getuigen en deskundigen te dagvaarden en te horen als redelijkerwijs moet worden aangenomen, dat de verdachte daardoor niet in zijn verdediging wordt geschaad.

Ook konden zij ermee instemmen, dat de verdachte het recht heeft de rechtbank te verzoeken door de officier geweigerde getuigen en deskundigen alsnog te dagvaarden.

De leden van de C.D.A.-fractie constateerden, dat het wetsontwerp inhoudelijk overeenkomt met de betreffende voorstellen van de Commissie partiële herziening strafvordering en dat het in de lijn ligt van het Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Bij de leden van de C.D.A.-fractie leefde voorts nog een enkele vraag.

Het wetsontwerp houdt vast aan de getuigenlijst, die in de praktijk weinig functioneel is. De betreffende leden verwezen in dit verband naar de suggestie van J. M. Reijntjes in zijn proefschrift «Strafrechtelijk Bewijs in Wet en Praktijk» (blz. 89) en in het NJB van 17 november 1979, blz. 906, de getuigenlijst te schrappen. Wie gedagvaard zijn, blijkt uit het dossier en eventueel kan worden voorgeschreven, dat het ook in het zittingsproces-verbaal wordt vermeld. Graag zouden de leden van de C.D.A.-fractie het oordeel van de bewindsman hierover vernemen.

Voorts zouden zij zijn mening willen horen over de gedachte om voor te schrijven, dat niet alleen de beslissing van de officier van justitie om bepaalde getuigen en deskundigen niet te dagvaarden met redenen omkleed moet zijn, maar ook een dergelijke beslissing van de rechter.

De leden van de V.V.D.-fractie konden zich met het hoofdbeginsel van het voorliggende wetsontwerp verenigen. Zij wezen erop, dat in de memorie van toelichting op blz. 2, eerste alinea, gesteld wordt dat in het ontwerp het

hoofdbeginsel gehandhaafd is dat de verdachte steeds bevoegd is getuigen en deskundigen op te geven aan de officier van justitie die hij ter terechtzitting gedagvaard wil zien, en dat de officier verplicht is de opgegeven getuigen en deskundigen te dagvaarden. Daarbij merkten zij op dat het niet zo zeer aankomt op de verplichting om de getuigen te dagvaarden, doch dat het in overeenstemming is met de goede procesorde en tevens in overeenstemming met de in het Verdrag van Rome aan een verdachte gegeven waarborg dat zijn getuigen en deskundigen ook worden gehoord. Het wetsontwerp geeft een verbetering van de aan de verdachte gegeven waarborgen, vult lacunes aan en geeft tevens regels om te voorkomen dat een verdachte en/of het openbaar ministerie een kennelijk onredelijk gebruik zou maken van de hun gegeven bevoegdheden.

De leden van de fractie van D'66 onderschreven ten volle de strekking van dit wetsontwerp. Immers, het wetsontwerp beoogde twee soorten lacunes in de huidige wetgeving inzake het dagvaarden en horen van getuigen en deskundigen ter terechtzitting en strafzaken op te heffen. Lacunes die de verdachte ten onrechte konden bevoordelen of ten onrechte benadelen. Enerzijds stond men onder de huidige regeling machteloos tegenover een verdachte, die de hem geschonken waarborgen misbruikte om de procesgang te verstoren, anderzijds had hij niet de garantie dat die rechten ook steeds daadwerkelijk geëffectueerd konden worden. Het wetsontwerp bracht hier op adequate wijze verandering in, hoewel dat ook op andere wijze had gekund. Instructief is het voorstel van de Maastrichtse officier van justitie mr. J. M. Reijntjes in het Nederlands Juristenblad van 17 november 1979, afl. 40, waarin hij bepleit de regeling niet meer op te hangen aan de in de praktijk dikwijls disfunctionele getuigenlijst. In dit artikel deed de heer Reijntjes een aantal voorstellen die eenvoudiger lijken dan de voorstellen van de commissie. Ook deze leden van de fractie van D'66 vernamen gaarne de mening van de Minister over deze voorstellen.

De leden van de SGP-fractie konden zich met de strekking en opzet van het wetsontwerp verenigen. Aanpassing van de wetgeving kwam hun uit een oogpunt van bescherming van de belangen van de verdachte en het belang van een goede procedure, gezien de geconstateerde leemten in wetgeving, wenselijk voor. Slechts enkele vragen waren bij hen gerezen.

Herhaaldelijk wordt in diverse artikelen (bij voorbeeld 263, vierde lid, 280, vierde en zesde lid, en 319, derde lid W.v.Sv.) de zinsnede gebruikt dat «de verdachte (redelijkerwijs) niet in de verdediging wordt geschaad». Deze leden vroegen zich af in hoeverre al vóór de eigenlijke terechtzitting een aanvang heeft genomen, beoordeeld kan worden of de verdediging van de verdachte wel of niet geschaad zal kunnen worden. Kan niet eerst in de loop van het proces de nutteloosheid of overbodigheid van het horen van bepaalde getuigen blijken? Als dit zo zou liggen, waren dan de woorden «wordt geschaad» niet te vervangen door de woorden «kan worden geschaad»?

Het voorgestelde artikel 280, vierde lid, dat handelt over de beslissing van de rechter, schrijft niet voor dat deze beslissing gemotiveerd dient te worden. Is het niettemin toch de bedoeling dat dit gebeurt? Als dit het geval is, zou dan niet bepaald dienen te worden dat het oordeel van de rechter moet steunen op daartoe redengevende feiten en omstandigheden? Een zelfde vraag valt te stellen bij artikel 319, derde lid, Sv, aldus deze leden.

In de memorie van toelichting blz. 5 wordt de positie van de leden van het Koninklijk Huis als getuigen in strafzaken ter sprake gebracht. Liggen er actuele gebeurtenissen ten grondslag aan het voorstel tot wijziging op dit punt en zo ja, welke?

Ten slotte zouden deze leden willen informeren of de rechtbank- en de kantongerechtsprocedure ten aanzien van de dagvaarding of oproeping van getuigen thans, voor zover mogelijk, volledig gelijk getrokken zijn.

Artikel I, onder A

Na het derde lid van artikel 260 Strafvordering wordt na «te doen dagvaarden» ingevoegd: «schriftelijk te doen oproepen», aldus het wetsvoorstel. De leden van de V.V.D.-fractie konden zich daarmee verenigen, doch stelden in dit kader wel de vraag of het niet in bepaalde gevallen noodzakelijk blijkt dat een getuige of deskundige mondeling – bij voorbeeld telefonisch – of door de politie of de parketwacht wordt opgeroepen, wanneer namelijk in verband met afwezigheid of anderszins of niet bereikbaarheid een tijdige dagvaarding of schriftelijke oproeping niet mogelijk blijkt te zijn. In de praktijk blijkt deze laatste methode ook wel gevolgd te zijn en toegepast. Wanneer dit mondeling oproepen zou worden geëlimineerd, zou dit uitermate onpraktisch zijn, te meer omdat, wanneer getuigen en deskundigen door de verdachte zijn opgegeven, er voldoende garanties zijn voor de verdachte wanneer een door hem opgegeven getuige of deskundige, of door telefonische of mondelinge aanzegging, niet verschijnt. Deze getuigen en deskundigen moeten dan toch op de getuigenlijst worden geplaatst met alle daaraan verbonden in het wetsvoorstel aan de verdachte gegeven garanties. Deze opmerking geldt ook de overige onderdelen van het wetsontwerp, waar telkens gesproken wordt over de toevoeging van «schriftelijk te doen oproepen», aldus de leden van de V.V.D.-fractie.

Artikel I, onder B

Het nieuwe tweede lid van artikel 263 bepaalt dat de verdachte de officier van justitie met inachtneming van de bepaling van artikel 260, tweede lid, ten minste drie dagen vóór de terechtzitting in persoon ten parkette van de officier van justitie of schriftelijk bij aangetekende brief, aan de officier gericht, opgave van de te horen getuigen en/of deskundigen dient te doen.

Het was de leden van de V.V.D.-fractie niet duidelijk welke de strekking is van de zinsnede «met inachtneming van de bepaling van artikel 260, tweede lid». Immers artikel 260, tweede lid bepaalt dat bij de dagvaarding van de verdachte tevens moeten worden opgegeven de namen, het beroep en de woon- en verblijfplaats enzovoorts van de getuigen of deskundige, die vanwege de officier van justitie zullen worden gedagvaard of opgeroepen. Aangezien echter de termijn, die bij een dagvaarding in acht moet worden genomen, ligt boven de termijn van drie dagen, genoemd in het voorgestelde tweede lid van artikel 263, is de hiervoren aangehaalde zinsnede niet duidelijk. Hieruit zou onder meer kunnen worden afgeleid dat de namen en adressen van de namens verdachte op te roepen of te dagvaarden getuigen en deskundigen met een zodanige termijn moeten worden opgegeven dat deze alsnog in de dagvaarding kunnen worden vermeld; dan kan immers de termijn van drie dagen in het voorgestelde tweede lid niet worden gehandhaafd!

De leden van de V.V.D.-fractie waren derhalve van mening, dat de bewuste zinsnede beter zou kunnen worden geschrapt.

Een andere opmerking maakten deze leden bij het voorgestelde tweede lid, waarin aan de verdachte de bevoegdheid wordt gegeven om zijn getuigen en/of deskundigen hetzij in persoon hetzij schriftelijk op te geven. Dit recht komt toch ook toe aan de raadsman van de verdachte, aldus deze leden. In de praktijk zal het dan ook meestal de raadsman zijn die de getuigen en deskundigen aan de officier van justitie opgeeft met het verzoek dezen te dagvaarden en/of op te roepen. De vraag is daarbij tevens gewettigd of, wanneer het verzoek van de raadsman uitgaat, een aangetekende brief nog noodzakelijk is. Naar de praktijk leert geschiedt een dergelijke opgave nimmer bij aangetekende brief doch schriftelijk en daaruit zijn ook nimmer problemen gerezen.

Voorts vroegen deze leden of het niet wenselijk is dat ook in de wet een bepaling wordt opgenomen dat tegelijkertijd met de opgave aan de officier van justitie opgave dient te worden gedaan van de te horen getuigen en des-

kundigen aan de griffier van de rechtbank. In de praktijk geschiedt dit ook steeds, althans veelal, en het lijkt gewenst dat de rechtbank tijdig op de hoogte is van het feit dat en welke getuigen en/of deskundigen à décharge zullen worden gehoord.

Naar aanleiding van het voorgestelde derde lid van artikel 263Sv. moest het naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden van de fractie van de V.V.D. in bepaalde gevallen mogelijk zijn om de getuigen en/of deskundigen anders dan schriftelijk op te roepen, en wel in die gevallen waarin in verband met de korte termijn of anderszins een schriftelijke oproeping de betrokken getuigen of deskundigen niet meer tijdig bereikt, terwijl een telefonische of mondelinge oproeping wel effect heeft c.q. zou kunnen hebben.

Deze leden meenden in dit verband te mogen wijzen op het bepaalde in artikel 373, lid 1 en lid 2 Sv., waaruit blijkt dat de officier van justitie bevoegd is getuigen, deskundigen en tolken mondeling op te roepen of door een dienaar der openbare macht mondeling te doen oproepen om te verschijnen voor de politierechter.

De leden van de V.V.D.-fractie konden zich met het voorgestelde in artikel 263, vierde lid, verenigen, dat de officier van justitie bij een met redenen omklede beslissing kan weigeren een getuige of deskundige te doen dagvaarden of te doen oproepen, welke beslissing onverwijld schriftelijk ter kennis van de verdachte moet worden gebracht. Zoals de commissie terecht heeft opgemerkt stelt zulks de verdachte in staat zich voor te bereiden op het debat dat verwacht kan worden voor de rechtbank, indien hij gebruik maakt van de hem in het voorgestelde artikel 280, derde lid, gegeven bevoegdheid. Hierbij stelden zij de vraag of het niet wenselijk is dat de officier van justitie tegelijkertijd bij de toezending aan de verdachte zijn met redenen omklede beslissing ook kenbaar maakt aan de rechtbank, opdat deze zich zo mogelijk genoegzaam op een haar te vragen beslissing dienaangaande kan voorbereiden.

Een tweede opmerking plaatsten de leden bij het vierde lid van artikel 263 waar gesproken wordt over «dat de verdachte niet in de verdediging wordt geschaad». Het ware beter te spreken van «in *zijn* verdediging», aldus deze leden. Wetsystematisch is dit juister. Zij meenden daarnaast ook te mogen verwijzen naar artikel 375 en artikel 394, waarin telkens gesproken wordt over «zijn verdediging».

Voorts leek het deze leden juister om niet over «de verdediging» te spreken doch over «zijn verdediging», omdat het gaat om de verdediging in het concrete geval en niet over de verdediging in zijn algemeenheid, naar objectieve maatstaven beoordeeld, welke laatste beoordelingsfactoren zich mogelijkwijze niet toespitsen op het concrete geval van de specifieke verdachte.

Artikel I, onder D

De leden van de V.V.D.-fractie waren van mening dat het wenselijk is in het derde lid van artikel 280 Sv. vóór de woorden «opgegeven getuigen» te plaatsen de woorden: «op de voet van het bepaalde in artikel 263, tweede lid, om te voorkomen dat een op onjuiste wijze opgegeven getuige op de lijst zou moeten worden geplaatst.

Verzuimd is verder te spreken over «deskundigen», hetgeen betekent dat ook in het gehandhaafde artikel 280, tweede lid, naast getuigen ook over deskundigen zou moeten worden gesproken.

In de laatste regel van het voorgestelde derde lid dient achter het woord oproeping te worden gelezen: «van die getuigen of deskundigen».

Ook ten aanzien van het vierde lid van artikel 280 Sv. geldt, aldus de leden van de V.V.D.-fractie, zoals reeds hiervoren bij het derde lid is opgemerkt, dat naast de opgegeven getuigen ook moet worden gesproken over «deskundigen».

Verder waren deze leden van mening, dat de laatste regel van het voorgestelde lid 4 als volgt zou moeten worden gelezen: «dat door het achterwege blijven daarvan de verdachte redelijkerwijze niet in zijn verdediging kan worden geschaad». Dit geeft een iets ruimere beoordelingsmarge dan wanneer de woorden «wordt geschaad» zouden worden gelezen.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen hierbij of de beslissing van de rechtbank, gegeven op de voet van het voorgestelde lid 4 van artikel 280, niet met redenen zou moeten worden omkleed en moeten worden gemotiveerd, een en ander zoals ook door de Nederlandse Orde van Advocaten is gesuggereerd c.q. voorgesteld. Deze vraag werd door deze leden gesteld ten aanzien van het voorgestelde lid 6 van artikel 280.

Deze leden waren van mening dat deze suggestie juist was; tevens zou dan de vraag moeten worden beantwoord op welke wijze de rechtbank dit zal moeten doen, te weten in een aparte beslissing, waarvan aantekening moet worden gemaakt in het proces-verbaal van de zitting. Dit zou mede het voordeel bieden dat in geval van hoger beroep de verdachte de argumentatie van de rechtbank kent, en deze vastligt en de verdachte zich daarop kan voorbereiden in geval van appel.

Hierbij stelden de leden van de V.V.D.-fractie ook de vraag of naast het woord getuigen tevens het woord deskundigen moet worden geplaatst, evenals in het vijfde, het zesde en het zevende lid, waarin telkens slechts over getuigen gesproken wordt.

Met betrekking tot het zesde lid merkten de leden van de V.V.D.-fractie op, dat de beslissing van de rechtbank gemotiveerd zal dienen te zijn en in het proces-verbaal van de zitting moet worden opgenomen; tevens zou naar hun mening de laatste regel als volgt dienen te worden gelezen: «noch de verdachte in zijn verdediging kan worden geschaad».

Artikel I, onder I

Bij het voorgestelde derde lid van artikel 319 Sv. merkten de leden van de V.V.D.-fractie op, dat de laatste regel als volgt moet worden gelezen: «de verdachte in zijn verdediging kan worden geschaad». Deze leden waren van mening dat het uit praktische overwegingen niet wenselijk is om ten aanzien van een dergelijke beslissing de rechtbank een motiveringsplicht op te leggen; wel zal deze beslissing in het proces-verbaal van de zitting dienen te worden opgenomen, aldus deze leden.

Artikel I, onder K

Ten aanzien van het voorgestelde artikel 375 merkten de leden van de V.V.D.-fractie op, dat de praktijk uitwijst dat de verdachte hetzij zelf, hetzij via zijn raadsman vaak vóór de terechtzitting uitstel in het belang van zijn verdediging verzoekt. Wanneer men artikel 375, zoals voorgesteld, letterlijk zou interpreteren, zou het hiervoren opgemerkte niet mogelijk zijn en zou een in de praktijk algemeen aanvaarde methodiek geëlimineerd worden; dit kwam deze leden onwenselijk voor. Zij verwezen naar het geval dat de verdachte wegens dringende redenen niet in persoon kan verschijnen en zijn raadsman of hij zelf tijdig schriftelijk om uitstel van behandeling verzoekt. Hoe denkt de Minister dit in de praktijk goed functionerende systeem te ondervangen, dan wel in te passen in de wetstekst, zo vroegen zij.

Artikel I, onder M

De leden van de fractie van de V.V.D. wezen erop, dat ten aanzien van het voorgestelde artikel 394 mutatis mutandis geldt, hetgeen zij bij artikel I, onder K hadden opgemerkt.

Artikel I, onder P

De leden van de V.V.D.-fractie herhaalden bij het voorgestelde derde lid van artikel 280 Sv. hetgeen zij hadden gesteld omtrent het horen van getuigen en deskundigen. Derhalve dienden naar hun mening ook de woorden «deskundigen» in de eerste en vierde regel te worden vermeld.

Slotopmerkingen

De leden van de V.V.D.-fractie maakten ten slotte enkele opmerkingen over de positie van de getuigen zelf. Hierover wordt in het rapport van de commissie-Duk, aldus deze leden, niet gesproken, terwijl aan de andere kant de rechtspositie van getuigen in strafzaken feitelijk zwak moet worden genoemd. Zoals de Afdeling Strafrechtspraak van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak dan ook heeft opgemerkt, diende men zich naar de mening van deze leden af te vragen of het geen aanbeveling verdient aan de getuigen de bevoegdheid te verlenen om onder opgave van redenen bezwaar te maken ter terechtzitting te verschijnen. Het is dan aan de officier van justitie, c.q. de verdachte en ten slotte aan de rechtbank te beoordelen of de getuigen, ondanks hun bezwaren, toch moeten worden gedagvaard c.q. opgeroepen. Het is zelfs beter dat een getuige die bezwaar meent te maken dit kenbaar maakt, ten einde te voorkomen dat de getuige te elfder ure niet verschijnt, hetgeen aanleiding geeft tot een onnodige verlenging van de procedure, met alle nadelige gevolgen van dien. Wanneer daarvoor een systeem zou kunnen worden ontworpen, waarbij de betrokken partij de getuige aanzegt dat hij zijn bezwaren niet genoegzaam acht, zal zulks wellicht aanleiding kunnen zijn dat de getuige alsnog verschijnt, ondanks de eerder door hem naar voren gebrachte bezwaren.

In zoverre verschilden deze leden van de V.V.D.-fractie met de bewindsman die op blz. 4 van de memorie van toelichting stelt, dat: «Indien het belang dat aan het horen van een getuige is verbonden redelijkerwijze niet opweegt tegen het nadeel dat daaruit voor die getuige kan ontstaan, de positie van de verdachte geweld wordt aangedaan, en dat wanneer een dergelijke belangenafweging in het voordeel van de getuige uitvalt, dit immers geen inbreuk betekent op het beginsel dat het recht van de verdachte om door middel van getuigenbewijs in de zaak te brengen prevaleert boven het ongemak tot het horen van die getuige met zich kan brengen».

Deze leden waren van mening dat, zonder aan het boven alles staande belang van de verdachte te tornen, deze mogelijkheid dat een getuige bezwaar kan maken en dit motiveert, geen enkele afbreuk behoeft te doen aan het belang van de verdachte, omdat deze toch altijd een beslissende stem ter zake heeft en uiteindelijk het oordeel van de rechtbank bij verschil van mening tussen de verdachte en de getuige c.q. de verdachte en de officier van justitie op dit punt kan verzoeken; het hoofdbeginsel van het voorliggende wetsontwerp wordt daarbij onverkort gehandhaafd, aldus de leden van de V.V.D.-fractie.

De voorzitter van de commissie,
Kappeyne van de Coppello

De griffier van de commissie,
Kerkhofs